

Innspill LTP for forsvarssektoren – 10. oktober 2023 – fra Statsforvalteren i Oslo og Viken

Statsforvalteren i Oslo og Viken takker for muligheten til å komme med innspill til arbeidet med langtidsplanen for forsvarssektoren. Vi har lest forsvarskommisjonens rapport med interesse og levert høringsinnspill på områder vi ser utfordringer og forbedringspotensial i det regionale sivil-militære samarbeidet. Innspillene sammenfaller naturlig nok i stort med viktige innspill og fokusområder for det sivil-militære området i langtidsplanen.

Statsforvalteren ivaretar viktige oppgaver innenfor samfunnssikkerhet, beredskap og forsvar. I en sikkerhetspolitisk krise har vi blant annet ansvar for å samordne sivil støtte og ressurser til Forsvaret på regionalt nivå, holde situasjonsoversikt i fylket, drive informasjonsutveksling og koordinere kommuner og andre sivile beredskapsaktører i krisehåndteringen. Hovedbudskapet fra Statsforvalteren i Oslo og Viken er at det anses som avgjørende for forsvarsevnen at langtidsplanen adresserer **totalforsvaret** i langt større grad enn tidligere, og tar hensyn til de gjensidige avhengighetene som er mellom sivil og militær sektor i en konflikt-/krigssituasjon.

Dagen sikkerhetspolitiske situasjon gjør at det er behov for å styrke det sivile samfunns krisehåndteringsevne og motstandsdyktighet. Dette er også en del av Norges forsvar. Sivil sektor har store ressurser som kan mobiliseres i totalforsvaret og til støtte for Forsvaret. Vertslandsstøtte, helsehjelp, transportinfrastruktur og kommunikasjon er eksempler på områder som vil være kritisk viktige for Forsvaret i en beredskapssituasjon. Viktigheten av effektiv og rask samhandling på tvers av sektorene er vanskelig å undervurdere. Utfall eller dysfunksjonalitet av sivile tjenester som Forsvaret er avhengig i en slik situasjon, kan få katastrofale konsekvenser for forsvarsevnen. En effektiv forsvarskamp forutsetter at samfunnets tjenester og produksjon av støtte til Forsvaret går mest mulig som normalt.

NATO som vår garantist, stiller også krav til sivil side hos medlemslandene sine, gjennom sine *seven baseline requirements*:

- sikre kontinuitet for styresmaktene og offentlige tjenester,
- sikre robust kraftforsyning,
- sikre robust mat- og vannforsyning,
- sikre robuste kommunikasjonssystemer,

- sikre robuste transportsystemer,
- ha evne til å håndtere ukontrollerte forflytninger av mennesker og
- evne til å håndtere masseskadesituasjoner.

Statsforvalteren har en viktig rolle i å koordinere og samordne disse kritiske funksjonene slik at de kan opprettholdes i en konflikt- eller krigssituasjon, og understreker viktigheten av at langtidsplanen legger til rette for at Norge møter disse forpliktende kravene fra NATO.

Utviklingen går mot en tettere integrasjon mellom Forsvaret og sivile aktører i forsvarsplanleggingen. Det er bra og helt nødvendig, og det er for oss spesielt viktig at det sivil-militære samarbeidet operasjonaliseres og samordnes på regionalt nivå. Allerede tidlig i en konfliktsituasjon med forhøyet beredskap, vil presset på offentlige tjenester innenfor områder som helse, e-kom, kraft- og vannforsyning, og ellers offentlig og privat infrastruktur øke betydelig. Det er derfor svært viktig at langtidsplanen tar hensyn til den samtidighetsproblematikken som vil kunne oppstå, for å unngå at det oppstår en kamp om ressursene. Forsvarets mobilisering og rekvisisjon må gjøres på en måte som sikrer at kritiske sivile samfunnsfunksjoner fortsatt kan opprettholdes, og dette gjelder både offentlige og private aktører.

Statsforvalterne ønsker å inkludere større deler av totalforsvaret i arbeidet med utarbeidelse av planverk og analyser, og i deltakelse på øvelser. Eksempelvis vil det være behov for samarbeid om planverk og øvelser relatert til alliert mottak, masseskadesituasjoner, utfall av e-kom, større evakueringer mm. Vi tror større grad av involvering vil styrke kompetanse og kunnskap i begge sektorer, og øke robustheten i totalforsvaret. Det er behov for ytterligere satsing på identifisering av objekter og infrastruktur på regionalt nivå, og en tydelig avklaring av prioriteringer, sikring og gjensidige avhengigheter mellom offentlige og private aktører. Statsforvalterne mener det må på plass et tettere samarbeid mellom politi, statsforvalter og Forsvaret rundt objektsikring, hvor Statsforvalteren må få en tydeligere rolle enn i dag.

Statsforvalteren har en viktig rolle i samordning på regionalt nivå og en forutsetning for dette er evne til å kommunisere og dele informasjon på tvers av sektorer – også på graderte plattformer. Den evnen er i dag lav. Langtidsplanen må, når det gjelder forhold rundt digitale kart- og kommunikasjonssystemer, legge til grunn systemer som muliggjør kommunikasjon på graderte systemer også med sivil sektor.

Et annet viktig område er petroleumsvirksomheten. Områdene hvor infrastrukturen for energiproduksjonen er tyngst til stede, fremheves ikke på samme måte som andre regioner i Norge med behov for styrket forsvarstilstedeværelse og luftvern. Statsforvalteren mener Norges ansvar for energiforsyningen til Europa krever en oppbygging av Forsvarets kapasitet til å beskytte nøkkelfunksjoner og infrastruktur for olje- og gasseksport.

Avslutningsvis vil vi nevne utfordringen det nye trusselbildet vi står overfor, gir oss. Hybride trusler og bruk av sammensatt virkemidler, vil kunne viske ut det tradisjonelle skillet mellom krig og fred. Det vil kunne være vanskelig å attribuere hendelser, og et tettere samarbeid mellom sivil og militær sektor kan være hensiktsmessig. Samtidig må skillet mellom legitime og sivile mål opprettholdes i samvirket og bruk av Sivilforsvaret og andre som er beskyttet etter Genèvekonvensjonene, må være bevisst og innenfor rammene som hjemler fortsatt beskyttelse. Bruk av ressurser på forsvarsmakten må balanseres mot blant annet sivile beskyttelsestiltak.

Statsforvalteren viser for øvrig til høringsinnspill gitt til forsvarskommisjonens rapport, og understreker viktigheten av at den trusselforståelsen forsvarskommisjonen la til grunn, blir lest, forstått og lagt til grunn i det videre arbeidet med langtidsplanen. Vi ser frem til et tettere samarbeid og samvirke med Forsvaret i videreutviklingen av totalforsvaret.